

**UCHWAŁA NR XXXIV/561/21
RADY MIASTA ZABRZE**

z dnia 21 czerwca 2021 r.

w sprawie Programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Zabrzu w latach 2021 - 2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U 2020 r. poz. 713 z późn. zm.), art. 176 pkt 1 i art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U 2020 poz 821 z późn. zm.) w związku z art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. 2020 r. poz 920 z późn. zm.), na wniosek Prezydenta Miasta Zabrze

uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjąć Program wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Zabrzu w latach 2021 – 2023 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Zabrze.

§ 3. Traci moc Uchwała Rady Miejskiej w Zabrzu Nr XIV/157/07 z dnia 17 września 2007 r. w sprawie „Miejskiego Programu Pomocy Rodzinie i Dziecku na Rzecz Integracji Społecznej”.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta
Zabrze

**mgr inż. Łucja Chrzęstek-
Bar**

Program wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Zabrzu w latach 2021-2023

I. Wstęp.

W dniu 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 176 pkt 1 tej ustawy do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich programów wspierania rodziny, natomiast art. 180 pkt 1 stanowi o konieczności opracowania i realizacji przez powiat 3-letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej. Realizacja w/w programów daje szansę na ograniczenie liczby umieszczeń dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Wiele rodzin objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie boryka się z problemami związanymi min. z brakiem zatrudnienia, złymi warunkami socjalno-bytowymi, uzależnieniami, niepełnosprawnością czy problemami opiekuńczo - wychowawczymi. W rodzinach tych obserwowany jest brak prawidłowego wypełniania ról społecznych w tym ról rodzicielskich co przekłada się na zaniedbania w opiece nad dziećmi. Dzieci z tych rodzin nie mają prawidłowych warunków do rozwoju, nauki, wychowywane są często w środowisku, które nie daje poczucia bezpieczeństwa co wpływa na ich samoocenę i stwarza zagrożenie demoralizacją. Pozostawienie tych rodzin bez pomocy i odpowiedniego wsparcia powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w różnych formach pieczy zastępczej.

Systemem pieczy zastępczej nazywamy zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo - wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zarządzeniem Prezydenta Miasta Zabrze Nr 969/ZPS/2011 z dnia 9 grudnia 2011 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrzu wyznaczony został na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Następnie zmianie uległa struktura organizacyjna Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie i w miejsce dotychczasowego Zespołu ds. Opieki nad Dzieckiem i Rodziną powołany został Zespół ds. Pieczy Zastępczej zgodnie z art. 76 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W celu realizacji zadań nałożonych ww. ustawą w latach 2018-2020 MOPR w Zabrzu realizował Uchwałę nr LX/75/18 Rady Miasta Zabrze z dnia 17.09.2018r w sprawie „Programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Zabrzu w latach 2018-2020”. W Programie wskazano na konieczność podjęcia działań profilaktycznych, wspomagających i wspierających rodzinę biologiczną dziecka, rozwijających i wspierających rodzinną pieczę zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków. Powyższy program był zbieżny z założeniami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Zabrze na lata 2010 - 2020 przyjętą Uchwałą Nr LIX/766/10 Rady Miejskiej w Zabrzu oraz założeniami „Miejskiego Programu Pomocy Dziecku i Rodzinie na Rzecz Integracji Społecznej” przyjętego Uchwałą Rady Miejskiej w Zabrzu Nr XIV/157/07 z 17 września 2007 r. W związku z zakończeniem realizacji 3 letniego programu na lata 2018-2020 konieczne jest wprowadzenie „Programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Zabrzu w latach 2018-2020”.

II. Diagnoza społeczna

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrzu w ramach zadań określonych ustawą o pomocy społecznej udziela pomocy i wsparcia rodzinom i osobom na terenie miasta.

Tab.1: Liczba środowisk i rodzin korzystających ze wsparcia MOPR w latach 2018-2020

Rok	2018	2019	2020
-----	------	------	------

Liczba środowisk korzystających z pomocy	3432	3235	2773
Liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy	1306	1143	974
Liczba dzieci w rodzinach korzystających z pomocy	2948	2616	2248
Liczba rodzin niewydolnych w prowadzeniu gospodarstwa domowego i w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	414	428	435
Liczba rodzin niepełnych	232	210	208

Źródło: Dane MOPR Zabrze ze sprawozdań MRiPS

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie wspiera rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej m.in. poprzez wypłatę świadczeń pieniężnych, pracę socjalną, poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne. Priorytetem w działaniach MOPR jest praca z rodzinami borykającymi się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz wspieranie dzieci z tych rodzin. Ponadto pracownicy Ośrodka włączają się w realizację wielu akcji na rzecz dzieci i ich rodzin oraz współpracują z organizacjami pozarządowymi oraz stowarzyszeniami wspierającymi rodziny i dzieci.

Wsparcie rodzin

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych należyne jest wsparcie polegające w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego;
- wzmacnianiu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach;
- podnoszeniu świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Wsparcie rodzin jest prowadzone jedynie za ich zgodą oraz odbywa się przy ich aktywnym udziale, biorąc pod uwagę zasoby własne rodzin oraz wsparcie zewnętrzne.

W listopadzie 2016 r. w ramach struktur organizacyjnych MOPR utworzony został Zespół Asysty Rodzinnej. Asystent rodziny wspiera rodziny mające trudności opiekuńczo – wychowawcze, bezradne w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Głównym celem pracy asystentów jest osiągnięcie przez rodzinę takiego poziomu stabilności życiowej, który pozwala jej na samodzielne funkcjonowanie i wychowywanie dzieci.

Tab. 2 Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu podstawowych funkcji przez asystentów rodziny:

Rok	2018	2019	2020
Liczba asystentów rodziny	13	9	12
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta	159	132	118
Liczba dzieci przebywających w rodzinach	404	320	306

Źródło: Sprawozdanie z realizacji „Programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Zabrzu w latach 2018-2020”

Zespół świetlic środowiskowych działający w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Zabrzu realizował "Program wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Zabrzu w latach 2018-2020". Od 2012 r. istniejące w ramach MOPR Zabrze świetlice środowiskowe zostały przekształcane

w placówki wsparcia dziennego zapewniając dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych opiekę, wychowanie, pomoc w nauce, organizując zabawę, zajęcia sportowe i wolny czas oraz pomagają rozwijać zainteresowania.

Tab.3 Placówki wsparcia dziennego funkcjonujące w ramach MOPR w latach 2018-2020

Rok	2018	2019	2020
Liczba placówek	5	5	5
Liczba miejsc	96	96	96
Liczba dzieci, które skorzystały z oferty placówek	129	122	98

Źródło: Sprawozdanie z realizacji „Programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Zabrzu w latach 2018-2020”

Wsparciem oraz pomocą dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, nie objętych pracą asystenta rodziny zajmują się również pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Zabrzu. W listopadzie 2016 r. powołany został Zespół Środowiskowej Pracy Socjalnej. Celem powołania zespołu było oddzielenie pracy socjalnej od działań związanych z przyznawaniem świadczeń materialnych. W pierwszej kolejności działania pracowników skierowane są do rodzin z dziećmi, posiadających niewielkie umiejętności społeczne i wychowawcze, zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Tab. 4 Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu podstawowych funkcji przez pracowników socjalnych - środowiskowych:

Rok	2018	2019	2020
Liczba pracowników środowiskowych	13	13	13
Liczba rodzin objętych wsparciem pracowników środowiskowych	174	180	147
Liczba dzieci przebywających w rodzinach	300	278	237

Źródło: Dane MOPR Zabrze ze sprawozdań MRiPS

Rodzinna Piecza Zastępcza

Rodzinna piecza zastępcza jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym wyjściem jest zapewnienie mu opieki rodzinnej w rodzinie zastępczej: spokrewnionej, niezawodowej, zawodowej lub w rodzinnym domu dziecka.

Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku podjęcia dalszego kształcenia – nie dłużej niż do 25 r. życia. W przypadku zmiany sytuacji prawnej dziecka (tj. przywrócenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej i przekazania dziecka do adopcji), może ustać potrzeba sprawowania dalszej pieczy zastępczej. Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej, muszą posiadać świadomość czasowości opieki nad dzieckiem, brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej. Jeśli rodzice biologiczni nie mogą wypełniać wobec swego dziecka funkcji opiekuńczo - wychowawczych, oznacza to, że zostali trwale lub czasowo pozbawieni władzy rodzicielskiej albo władza ta została im ograniczona lub zawieszona. Najczęściej do rodzin zastępczych trafiają dzieci rodziców o ograniczonej i zawieszzonej władzy rodzicielskiej.

Tab.5: Liczba dzieci umieszczonych pierwszy raz w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018 - 2020:

Rok	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	54	53	71

Źródło: Sprawozdanie z realizacji „Programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Zabrzu w latach 2018-2020”

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrzu realizował zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, takie jak min. organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci, przyznawanie pomocy na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo - wychowawcze, rodziny zastępcze (...), pozyskiwanie i szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze. Od dnia 1 stycznia 2012 r. w związku z wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziną zastępczą spokrewnioną w brzmieniu nowej ustawy stanowią jedynie wstępni lub rodzeństwo dziecka. Natomiast rodziny zastępcze niezawodowe stanowią rodziny niespokrewnione z dzieckiem oraz rodziny spokrewnione z dzieckiem w dalszej linii.

Tab.6: Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci na terenie miasta:

Stan na dzień 31.12.2018 r		Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zawodowe:			Rodziny Dom Dziecka	Razem
				pogotowie rodzinne	specjalistyczne			
	Liczba rodzin zastępczych	187	57	6	4	1	9	264
	Liczba dzieci	237	84	20	11	2	60	414

Źródło: Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonania przez powiat zadań innych niż realizacja dodatku wychowawczego zawarte w Centralnej Aplikacji Statystycznej.

Tab.7: Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci na terenie miasta Zabrze:

Stan na dzień 31.12.2019r		Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zawodowe:		Rodzinny Dom Dziecka	Razem
					pogotowie rodzinne		
	Liczba rodzin zastępczych	179	53	6	4		
Liczba dzieci	219	78	18	12			

Źródło: Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonania przez powiat zadań innych niż realizacja dodatku wychowawczego zawarte w Centralnej Aplikacji Statystycznej.

Tab.8: Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci na terenie miasta Zabrze:

Stan na dzień 31.12.2020r		Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zawodowe:		Rodzinny Dom Dziecka	Razem
					pogotowie rodzinne		
	Liczba rodzin zastępczych	163	52	4	5	9	233

	Liczba dzieci	205	72	16	12	68	373
--	---------------	-----	----	----	----	----	-----

Źródło: Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonania przez powiat zadań innych niż realizacja dodatku wychowawczego zawarte w Centralnej Aplikacji Statystycznej.

Jak wynika z powyżej przedstawionych danych, na terenie naszego miasta zdecydowaną większość stanowią rodziny zastępcze spokrewnione tj. rodziny, w których opiekunami dzieci są dziadkowie oraz rodzeństwo. Następnie rodziny zastępcze niezawodowe w tym rodziny niespokrewnione z dzieckiem oraz rodziny o dalszym pokrewieństwie w stosunku do dzieci w nich umieszczonych. Ostatnią grupę rodzin tworzą rodziny zastępcze zawodowe, w tym o charakterze pogotowia rodzinnego oraz rodzinne domy dziecka.

Od 2012r w strukturze MOPR Zabrze działa Zespół ds. Pieczy Zastępczej w ramach, którego utworzono zespół koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. W latach 2012-2014 zespół koordynatorów składał się z 3 koordynatorów, następnie w latach 2015-2016 w skład zespołu wchodziło już 9 koordynatorów a w latach od 2017r do 2020r zespół ten składał się z 10 osób. Od 2021r w skład zespołu wchodzi 13 koordynatorów. Do zadań koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej należy min. współpraca z instytucjami wspierającymi rodziny zastępcze a także wspieranie i monitorowanie rodzin zastępczych w tym sporządzania opinii i sprawozdań dla sądu rodzinnego. Jednym z zadań koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej jest również współpraca z asystentami rodzin oraz pracownikami socjalnymi, której cel stanowi realizacja planu pracy z rodziną biologiczną zmierzającą do powrotu dziecka do rodziny biologicznej bądź uregulowania sytuacji prawnej dziecka.

Tab.9: Liczba dzieci, które opuściły rodziny zastępcze i powróciły do rodzin biologicznych lub zostały adoptowane:

Rok	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba dzieci, które powróciły do rodziców biologicznych	6	15	15
Liczba dzieci, które trafiły do rodzin adopcyjnych	11	15	16

Źródło: MOPR Zabrze dane ze sprawozdania do GUS

Rodziny zastępcze, które nie zostały objęte wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z przepisami przejściowymi nowej ustawy w latach 2012-2014 były prowadzone i wspierane przez pozostałych pracowników socjalnych Zespołu ds. Pieczy Zastępczej zajmujących się również obsługą administracyjno- finansową. Od 2015r wszystkie rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka na terenie miasta Zabrze objęte są wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

W celu rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej od 2012r Zespół ds. Pieczy Zastępczej w MOPR Zabrze kontynuował kampanię promującą rodzicielstwo zastępcze. W efekcie dokonano naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych jak również przeszkolono kandydatów na rodziny zastępcze spokrewnione. Szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe przeprowadzano na podstawie programu PRIDE. Z uwagi na zmiany kadrowe utracono od 2018r możliwość szkolenia kandydatów w ramach MOPR w Zabrzu. Jednocześnie osoby zgłaszające się na szkolenie kierowane są do instytucji i ośrodków poza terenem miasta Zabrze realizujących szkolenia. Podjęto starania mające przywrócić możliwość szkolenia w ramach MOPR w Zabrzu kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe.

Tab.10: Liczba osób przeszkolonych lub skierowanych na szkolenia przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Zabrzu w latach 2018-2020:

Rok	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Kandydaci na rodziny zastępcze niezawodowe oraz istniejące rodziny zawodowe/rodzinne domy dziecka	14	7	1 (ograniczona ilość osób min. z uwagi na pandemię, szkolenie przeprowadzone w

			instytucji zewnętrznej)
Kandydaci na rodziny zastępcze spokrewnione	14	28	Z uwagi na pandemię oraz wprowadzone ograniczenia szkolenie nie odbyło się.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji „Programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Zabrzu w latach 2018-2020” oraz sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonania przez powiat zadań innych niż realizacja dodatku wychowawczego zawarte w Centralnej Aplikacji Statystycznej.

Od kwietnia 2016 r. Zespół ds. Pieczy Zastępczej w MOPR Zabrze prowadzi również sprawy związane z przyznawaniem i wypłacaniem dodatków wychowawczych dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka w ramach Rządowego Programu 500+. W okresie od 1 stycznia 2018r do 31 grudnia 2018r wydatkowano na ten cel kwotę 1 971 227 zł. Pomocą w formie dodatku wychowawczego zostało objętych 412 dzieci w 2018r. Od 1 stycznia 2019r do 31 grudnia 2019r wydatkowano na ten cel kwotę 2 180 060 zł. Pomocą w formie dodatku wychowawczego oraz dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego na dzieci umieszczone w placówkach zostało objętych łącznie 504 dzieci w 2019r. Natomiast od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. wydatkowano na ten cel kwotę 2 502 291 zł wraz z kosztami obsługi. Pomocą w formie dodatku wychowawczego oraz dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego na dzieci umieszczone w placówkach zostało w 2020r objętych łącznie 518 dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W ramach realizacji Programu rządowego „Dobry Start” od sierpnia 2018r przewidziane jest również prowadzenie spraw dotyczących przyznawania i wypłacania świadczenia dla dzieci i pełnoletnich wychowanków uczących się w szkołach podstawowych, ponadpodstawowych. Na powyższy cel wypłacono pomoc w roku 2018 w łącznej wysokości 115 500 zł w tym przyjęto 391 wniosków, w roku 2019 wypłacono łączną kwotę 113 400 zł, w tym przyjęto 386 wniosków. Natomiast w roku 2020 przyjęto 388 wniosków i wypłacono kwotę 112 800 zł.

Instytucjonalna piecza zastępcza:

Na terenie miasta Zabrze od 2020r funkcjonuje łącznie 10 placówek opiekuńczo-wychowawczych powstałych z przekształcenia Domu Dziecka w Zabrzu oraz placówek opiekuńczo - wychowawczych podlegających pod Centrum Wsparcia Kryzysowego Dzieci i Młodzieży. Powstałe w 2020r Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo Wychowawczych w Zabrzu (COPOW) jest zespołem dziesięciu placówek opiekuńczo - wychowawczych, zapewniających swoim dzieciom całodobową opiekę w chwili, kiedy rodzina biologiczna znajduje się w kryzysie. Placówki podlegające pod COPOW w Zabrzu, posiadają łącznie 115 miejsc. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrzu realizuje postanowienia sądu o umieszczaniu małoletnich w całodobowych placówkach opiekuńczo – wychowawczych. W tym zakresie uzgadnia z dyrektorami COPOW, miejsce dla dziecka i wydaje skierowanie oraz kompletuje niezbędną dokumentację. W przypadku braku miejsc w lokalnej placówce oraz zgodnie z postanowieniem sądu odnośnie zmiany placówki, dziecku wskazanemu poszukuje placówki poza terenem miasta Zabrze. Ponadto bada sytuację socjalno - bytową rodziców biologicznych dzieci umieszczanych w całodobowych placówkach opiekuńczo – wychowawczych i ustala odpłatność za pobyt dzieci w danej placówce.

W 2020 r. w powyższych placówkach przebywało łącznie 159 dzieci oraz pełnoletnich wychowanków pozostających w placówkach zgodnie z art. 37 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczych. Natomiast w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza Zabrzem w 2020 r. przebywało łącznie 65 dzieci i pełnoletnich wychowanków, z czego 15 dzieci opuściło placówki przed ukończeniem 18 roku życia. W 2020 r. instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie miasta Zabrze opuściło 6 dzieci przed ukończeniem 18-tego roku życia w tym:

- a) 3 dzieci powróciło do rodziców biologicznych,
- b) 3 dzieci opuściła placówkę z innych powodów.

Tab.11: Liczba dzieci przebywających w przeciągu danego roku w Domu Dziecka w Zabrzu oraz w Centrum Wsparcia Kryzysowego Dzieci i Młodzieży w Zabrzu a następnie w placówkach podlegających COPOW w Zabrzu w latach 2018-2020:

Rok	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej			

pieczy zastępczej na terenie miasta Zabrze	142	166	159
--	-----	-----	-----

Źródło: Sprawozdanie z realizacji „Programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Zabrzu w latach 2018-2020”

Tab.12: Liczba dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Zabrzu stan na ostatni dzień danego roku:

	Liczba przebywających dzieci i pełnoletnich wychowanków stan na dzień:		
	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020
Centrum Wsparcia Kryzysowego dzieci i Młodzieży w Zabrzu oraz Dom Dziecka w Zabrzu. Ostatecznie przekształcone w 10 placówek opiekuńczo-wychowawczych od 2020r administrowanych przez Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo Wychowawczych w Zabrzu	130	134	130

Źródło: Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonania przez powiat zadań innych niż realizacja dodatku wychowawczego zawarte w Centralnej Aplikacji Statystycznej.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu interwencyjnego, socjalizacyjnego, specjalistycznego - terapeutycznego oraz w regionalnych placówkach opiekuńczo - terapeutycznych w okresie 4 lat od dnia wejścia jej w życie, tj. od dnia 1 stycznia 2012 r., mogą być umieszczane dzieci powyżej 7 roku życia. (przebywać w tych placówkach mogły w okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2019 r.). Po upływie tego okresu w placówkach powinny przebywać jedynie dzieci powyżej 10 roku życia. Umieszczanie dzieci poniżej tego wieku będzie możliwe tylko w wyjątkowych sytuacjach, szczególnie gdy przemawiać za tym będzie stan ich zdrowia lub dotyczyć to będzie rodzeństwa. W związku z powyższym zasadny jest rozwój rodzinnej pieczy zastępczej, która będzie mogła być sprawowana wobec młodszych dzieci w przypadku niemożności zapewnienia im opieki i wychowania przez rodziców.

Osoby usamodzielniane:

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinną lub instytucjonalną pieczę zastępczą zwanej dalej „osoba usamodzielniana”, w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie postanowienia sądu rodzinnego przysądza się pomoc:

- a) na kontynuowanie nauki,
- b) na usamodzielnienie,
- c) na zagospodarowanie,
- d) w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych w tym pobyt w mieszkaniu chronionym,
- e) w uzyskaniu zatrudnienia.

Tab.13: Liczba osób usamodzielnianych korzystających z pomocy na kontynuowanie nauki w latach 2018-2020:

Rok	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba osób usamodzielnianych	136	84	92

Źródło: Sprawozdanie z realizacji „Programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Zabrzu w latach 2018-2020”

Tab.14: Liczba przyznanych świadczeń na usamodzielnienie i zagospodarowanie dla osób usamodzielnianych po rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2018-2020:

Rok	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Pomoc na usamodzielnienie	17	16	17

pomoc na zagospodarowanie	13	11	13
---------------------------	----	----	----

Źródło: Sprawozdanie z realizacji „Programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Zabrzu w latach 2018-2020”

Tab.15: Liczba osób usamodzielnianych korzystających z pomocy w formie pobytu w mieszkaniach chronionych dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek w latach 2018-2020:

Rok	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba osób usamodzielnianych przebywających w mieszkaniach chronionych	21	15	19

Źródło: Sprawozdanie z realizacji „Programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Zabrzu w latach 2018-2020”

Jednym z największych problemów osób usamodzielnianych, opuszczających pieczę zastępczą, jest trudność w pozyskaniu we własnym zakresie mieszkania i tym samym stworzenia sobie odpowiednich warunków mieszkaniowych. Ponadto osoby te cechują się często biernością, niechęcią do zmian w swoim życiu, niejednokrotnie zbyt niską motywacją do zdobywania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. Okoliczności te w istotny sposób utrudniają realizację programów usamodzielnienia. Dlatego celowe jest podejmowanie działań wspierających proces usamodzielnienia, aby mógł on przebiegać w szerszym zakresie i w bardziej efektywny sposób, umożliwiając młodym osobom rozpoczęcie samodzielnego życia.

Infrastruktura miasta Zabrze w zakresie pomocy rodzinie:

Na terenie miasta Zabrze wykorzystywane są różnorodne formy wspierające dziecko i rodzinę w różnych aspektach, począwszy od pomocy w środowisku lokalnym świadczonej przez władze samorządowe, organizacje pozarządowe i inne instytucje wspierające rodzinę i młodzież, różne formy rehabilitacji dla dzieci niepełnosprawnych, poprzez formy samopomocy na szczeblu powiatowym, aż do rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, czyli rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych, realizowanej przez miasto Zabrze.

Na terenie miasta Zabrze funkcjonują:

1. Ośrodek Pomocy Rodzinie (MOPR)
2. Placówki opiekuńczo-wychowawcze podlegające Dyrektorowi Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo Wychowawczych w Zabrzu (COPOW)
3. Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna (PPP)
4. Sąd Rejonowy w Zabrzu (SR)
5. Zespół kuratorów sądowych
6. Ośrodek Profilaktyki i Leczenia Uzależnień (OPiLU)
7. Miejska Komisja Rozwiązywanie Problemów Alkoholowych
8. Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe (NGO)
9. Centrum Rozwoju Rodziny w Zabrzu (CRR)
10. Centrum Wsparcia Środowiskowego w Zabrzu (CWŚ)
11. Centrum Wsparcia Rodziny w Zabrzu, Centrum Usług Społecznych w Zabrzu (CWR/CUS)

Podejmowane działania na rzecz rodziny powinny być zróżnicowane w zależności od natężenia problemów występujących na danym terenie, należy bowiem pamiętać, że innych form wsparcia i pomocy oczekują rodziny z problemami bezrobocia i zagrożenia ubóstwem, a innych rodziny z niewydolnością wychowawczą. W tym celu zasadne jest wykorzystanie istniejącej infrastruktury w podejmowaniu działań pomocowych i wspierających rodziną oraz instytucjonalną pieczę zastępczą.

III. Cele programu wsparcia rodziny.

Cel I: Wielokierunkowa praca z rodzinami niewydolnymi w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo -wychowawczej oraz przeciwdziałanie ich dysfunkcjonalności.

Podstawowym zadaniem jest profilaktyka, czyli zapobieganie przyczynom kierowania dzieci do zastępczych form opieki. W obszarze tym szczególnie nacisk należy położyć na profesjonalną, systemową pracę z rodziną dysfunkcyjną, w kryzysie, wypełniającą swoje obowiązki rodzicielskie w nieprawidłowy sposób, w jej środowisku naturalnym. Działania wspomagające i wspierające rodzinę pozwolą wzmocnić jej podstawowe funkcje oraz zminimalizują jej dysfunkcje, a tym samym ograniczą wzrost liczby orzeczeń sądu rodzinnego o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. Wzmocnienie rodziny jako pierwszego ogniwa systemu opieki nad rodziną i dzieckiem poprzez środowiskowe, wielozakresowe wsparcie w realizacji zadań opiekuńczo – wychowawczych, jest zadaniem priorytetowym.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
1	Działania profilaktyczne mające na celu zapobieganie zagrożeniom mającym wpływ na prawidłowy rozwój dziecka i funkcjonowania rodziny w środowisku poprzez min. poradnictwo rodzinne, prowadzenie oddziaływań profilaktycznych w szkołach, świetlicach socjoterapeutycznych i innych placówkach wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie miasta Zabrze. Prowadzenie zajęć w szkołach przygotowujących do życia w rodzinie. Wspieranie rodziców w prawidłowym wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez porady psychologiczne, prawne, socjalne, terapeutyczne, pedagogiczne, kontrakty socjalne.	Na bieżąco	MOPR min. poprzez pracę asystentów rodziny, rodziny wspierające, Zespół interwencji kryzysowej, świetlice środowiskowe, Centrum Wsparcia Rodziny, NGO	Lokalne instytucje w tym Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna, organizacje pozarządowe, OPiLU, placówki oświatowe, kuratorzy sądowi, Centrum Rozwoju Rodziny
2	Utrzymanie istniejącej bazy świetlic środowiskowych spełniających warunki placówek wsparcia dziennego przy jednoczesnym poszerzeniu metod pracy min. poprzez zatrudnienie specjalistów w tym logopedów w świetlicach podległych MOPR (art. 18-25 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej).	2021r - 2023r	MOPR	Urząd Miasta, CRR, NGO, dofinansowanie ze środków MRiPS lub innych środków zewnętrznych
3	Podjęcie działań w kierunku zmiany lokalizacji świetlicy środowiskowej znajdującej się przy ul. 3 Maja 82 celem spełnienia ustawowych kryteriów oraz polepszenia warunków.	2021r - 2023r	MOPR	Urząd Miasta, dofinansowanie ze środków MRiPS lub innych środków zewnętrznych
4	Promowanie wartości rodziny wśród lokalnej społeczności min. poprzez współpracę z mediami – telewizją, radiem, prasą mediami elektronicznymi. Organizowanie eventów rodzinnych, konferencji.	Na bieżąco	Lokalne instytucje i organizacje,	CRR
5	Zatrudnianie asystentów rodziny, w tym stałych 9 etatów: 2021r - 12 2022r - 12 2023r - 10	2021r - 2023r	MOPR	Urząd Miasta, dofinansowanie ze środków MRiPS lub innych środków zewnętrznych
6	Zatrudnianie pracowników socjalnych	2021r - 2023r	MOPR	Urząd Miasta

	środowiskowych: 2021r - 10 2022r - 10 2023r - 10			
7	Rozeznanie możliwości udzielenia wsparcia rodzinom przeżywającym trudności poprzez objęcie ich pomocą rodzin wspierających. (art. 29-31 ustawy). Finansowanie rodzin wspierających .	2021r - 2023r	MOPR	Urząd Miasta

Cel II: Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W przypadku dzieci pozostających w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej należy podejmować pracę z rodzinami biologicznymi tak, aby dzieci jak najszybciej mogły powrócić do środowiska rodzinnego. Niezbędnymi warunkami realizacji tego zadania jest otwarcie się zarówno rodziców, jak i dzieci na działania pomocowe, czyli gotowość przyjęcia pomocy, wytrwałość w dążeniu do celu a co najważniejsze – motywacja do działania, której fundamentem powinna być wizja rodziny zintegrowanej, harmonijnej, w której zarówno rodzice, jak i dzieci znajdują oparcie i chęć do działania.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
1	Praca z rodzinami niewydolnymi opiekuńczo i wychowawczo, których dzieci przebywają w rodzinnej pieczy zastępczej, mająca na celu wzmocnienie tych rodzin. Umożliwienie powrotu dzieci do rodzin biologicznych z rodzinnej pieczy zastępczej. Pomoc w formie pracy asystentów rodzinnych, pracowników socjalnych w tym środowiskowych, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, konsultacji prawnych i specjalistycznych, terapii i mediacji.	2021r - 2023r	MOPR	CWR/CUS, lokalne instytucje i organizacje w tym Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna
2	Praca z rodzinami, których dzieci przebywają w instytucjonalnej pieczy zastępczej mająca na celu umożliwienie powrotu dzieci do rodzin biologicznych. Pomoc w formie pracy asystentów rodziny, pracowników socjalnych w tym środowiskowych, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, konsultacji prawnych i specjalistycznych, terapii i mediacji.	2021r - 2023r	MOPR	CRR, lokalne instytucje i organizacje w tym Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna

Cel III: Rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej winno być ostatecznością i działaniu temu towarzyszyć ma przyjęcie zasady zapewnienia dziecku najlepszych warunków rozwojowych, które mogą zagwarantować rodziny zastępcze. Rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej, tak aby spełniały oczekiwane założenia, powinno odbywać się przede wszystkim poprzez:

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
1	Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze poprzez akcje informujące oraz promujące ideę rodzicielstwa zastępczego.	Na bieżąco	MOPR	Media, NGO, CWR/CUS
2	Prowadzenie szkoleń kandydatów na rodziny			Specjaliści –

	zastępcze, badania psychologiczne kandydatów i wydawanie kwalifikacji dla kandydatów do rodzinnej pieczy zastępczej (art. 76 ust. 4 pkt. 3 i 3a ustawy)	2021r - 2023r	MOPR	trenerzy rodzinni, psychologowie, CWR/CUS, dofinansowanie ze środków zewnętrznych
3	Tworzenie niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, finansowanie wynagrodzeń i doposażenie w niezbędny sprzęt nowo powstających rodzin	2021r - 2023r	MOPR	Urząd Miejski
4	Wspieranie istniejących rodzin zastępczych zawodowych i RDD poprzez organizowanie szkoleń mających na celu podnoszenie kompetencji opiekuńczo - wychowawczych, dostarczanie wiedzy i umiejętności w zakresie opieki i wychowania. (art. 76 ust. 4 pkt. 5 ustawy).	2021r - 2023r	MOPR	Specjaliści, NGO, CWR/CUS, CWŚ, dofinansowanie ze środków MRiPS (art. 247 ustawy) lub innych środków zewnętrznych
5	Pomoc w prowadzeniu mediacji w sytuacjach konfliktowych, umożliwienie udzielania pomocy pedagogicznej rodzinom zastępczym w miejscu ich zamieszkania, zapewnianie rodzinom zastępczym dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej	2021r - 2023r	MOPR w tym zatrudnieni mediatorzy, psycholodzy i inni specjaliści.	CWŚ, CWR/CUS, CRR, NGO, dofinansowanie ze środków MRiPS (art. 247 ustawy) lub innych środków zewnętrznych
6	Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego	Na bieżąco	Radca prawny MOPR	
7	Zapewnienie finansowania świadczeń obligatoryjnych dla rodzin zastępczych (art. 80, art. 81, art. 82 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)	Na bieżąco zgodnie z aktualnym stanem prawnym	MOPR, Urząd Miasta	
8	Wyplata fakultatywnych świadczeń dla rodzin zastępczych przewidzianych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w tym: a)jednorazowe świadczenia na pokrycie kosztów związanych z przyjęciem dziecka do rodziny zastępczej w wys. do 1000 zł na 1 przyjęte dziecko (art. 83 ust. 2a ustawy) z możliwością zwiększenia kwoty w przypadku gdy wymagać będzie tego sytuacja dziecka min. zdrowotna (niepełnosprawność). Przyznanie świadczenia będzie wymagało uprzedniego wskazania przez rodzinę zastępczą planowanych wydatków oraz uzyskania pozytywnej opinii pracownika organizatora rodzinnej pieczy zastępczej – koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej potwierdzającej zasadność przyznania świadczenia. b)świadczenia na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na sprawowanie opieki	Na bieżąco zgodnie z aktualnym stanem prawnym	MOPR	Urząd Miasta

8	przez rodziny zastępcze do wysokości nie przekraczającej 2000 zł. Przyznanie świadczenia będzie wymagało uprzedniego wskazania przez rodzinę zastępczą wystąpienia zdarzenia losowego i kosztów wywołanych przez to zdarzenie oraz uzyskania pozytywnej opinii pracownika organizatora rodzinnej pieczy zastępczej – koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej potwierdzającej zasadność przyznania świadczenia. c)świadczenia (art. 83 ust. 3a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) na utrzymanie lokalu mieszkalnego dla rodzin zastępczych zawodowych w wysokości ustalonej zgodnie z art. 83 ust. 2 ustawy po uprzednim potwierdzeniu zasadności przyznania świadczenia w opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. d)świadczenia (art. 83 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) przyznawane raz w roku na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu w lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego dla rodzin zastępczych zawodowych w wys. do 2500 zł na 1 rodzinę zastępczą. Warunkiem przyznania świadczenia jest konieczność przedstawiania przez rodzinę zastępczą kosztorysu remontu (koszt i czego dotyczy remont) na pół roku przed planowanym remontem. e)Dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dzieci do 18 roku życia (art. 83 ust. 1 pkt 1 ustawy), w przypadku uprzedniego wskazania przez rodzinę miejsca wypoczynku trwającego minimum 5 dni oraz jego kosztu, rodzina jest zobowiązana, po jego zakończeniu, rozliczyć się z otrzymanego świadczenia przedkładając w MOPR odpowiednie dokumenty potwierdzające okres i miejsce pobytu oraz rachunki i oświadczenia potwierdzające wykorzystanie świadczenia w przyznanej wysokości. W przypadku gdy wypoczynek miał już miejsce rodzina również jest zobowiązana przedłożyć ww. dokumenty. Świadczenie będzie przysługiwało w kwocie nie wyższej jak 500 zł na każde dziecko umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. f)Świadczenia (art. 84 ustawy) przyznawane raz w roku na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu w lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego dla prowadzącego rodzinny dom dziecka w wys. do 5000 zł. Warunkiem, przyznania świadczenia jest konieczność przedstawiania) przez prowadzącego RDD kosztorysu remontu (koszt i czego dotyczy remont) na pół roku przed planowanym remontem.	Na bieżąco zgodnie z aktualnym stanem prawnym	MOPR	Urząd Miasta
---	---	---	------	--------------

		Na bieżąco zgodnie z aktualnym stanem prawnym	MOPR	Urząd Miasta
9	Zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich zgodnie z przepisami ustawy (art. 57 ustawy) w wymiarze do 120 godzin miesięcznie gdy osoba do pomocy nie posiada innego zatrudnienia oraz do 60 godzin miesięcznie jeśli osoba do pomocy posiada inne zatrudnienie.	2021r – 2023r Na bieżąco zgodnie z potrzebami rodzin	MOPR	NGO
10	Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy	Zgodnie z potrzebami i terminach dostosowanych do rodzin zastępczych 2021r – 2023r	MOPR	NGO
11	Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych, zapewnienie warunków lokalowych do spotkań rodzin zastępczych w ramach ww. grup	Zgodnie z potrzebami i w terminach dostosowanych do potrzeb rodzin zastępczych 2021r – 2023r	MOPR	Specjaliści, CWR/CUS, NGO
12	Udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym poprzez rodziny pomocowe (art. 73-75 ustawy) w tym poprzez istniejące rodziny niezawodowe, zawodowe i RDD	2021r – 2023r zgodnie z potrzebami rodziny zastępczej	MOPR	
13	Zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, których zadaniem jest objęcie wsparciem rodzin zastępczych. Planowana liczba zatrudnionych koordynatorów: 2021 r. - 13 koordynatorów 2022 r. - 13 koordynatorów 2023 r. - 13 koordynatorów Poszerzenie Zespołu ds. Pieczy Zastępczej o dodatkowego 1 pracownika socjalnego, celem spełnienia ustawowego warunku maksymalnej liczby 15 rodzin przypadających na koordynatora.	2021r - 2023r	MOPR	Urząd Miasta, dofinansowanie ze środków MRiPS (art. 247 ustawy) oraz innych środków zewnętrznych
14	Zatrudnienie na pełnym etacie psychologa w Zespole ds. Pieczy Zastępczej.	2021r - 2023r	MOPR	Urząd Miasta, Środki zewnętrzne
15	Wyznaczenie następującego maksymalnego limitu rodzin zastępczych zawodowych (art. 56	2021r - 2023r	MOPR	Urząd Miasta

	ustawy): g)w 2021 r. – 11 rodzin h)w 2022 r. – 12 rodzin i)w 2022 r. – 13 rodzin			
16	Przekształcanie istniejących rodzin zastępczych zawodowych spełniających określone ustawą warunki w Rodzinne Domy Dziecka. Planowana liczba Rodzinnych Domów Dziecka w latach: j)w 2021 r. – 10 RDD k)w 2022 r. – 11 RDD l)w 2023 r. – 12 RDD	2021r - 2023r	MOPR	Urząd Miasta
17	Organizowanie specjalistycznych szkoleń oraz superwizji dla pracowników Zespołu ds. Pieczy Zastępczej. Celem zadania jest podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników.	2021r - 2023r	MOPR	Specjaliści ROPS, Środki zewnętrzne
18	Prowadzenie i aktualizacja rejestru osób zakwalifikowanych oraz pełniących funkcje rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.	Na bieżąco w latach 2021r - 2023r	MOPR , Urząd Miejski	SR w Zabrze

Cel IV: Wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Osoby usamodzielniające się w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) zazwyczaj nie mogą liczyć na wsparcie ze strony swoich rodzin biologicznych. Dlatego też ważnym zadaniem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Zabrzu jest wspieranie młodych osób, które opuszczają rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo - wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne oraz pozostałe placówki w zakresie procesu usamodzielnienia poprzez m. in. pomoc w uzyskaniu wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, a także wsparcie finansowe i rzeczowe. Działania te, w zależności od potrzeb osoby usamodzielnianej, powinny również polegać na aktywizowaniu jej do uczestnictwa w życiu społecznym czy też w podejmowaniu działań na rzecz konstruktywnych zmian w swoim życiu.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
1	Pomoc w pozyskaniu mieszkania z zasobów miasta Zabrze przez usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.	2021r – 2023r	MOPR	Urząd Miasta
2	Dalsze prowadzenie 3 mieszkań chronionych dla usamodzielnianych wychowanków. Celem zadania jest udzielenie pomocy mieszkaniowej wychowankom, którzy po opuszczeniu placówki lub rodziny zastępczej nie mają gdzie się osiedlić. Mieszkanie chronione jest przyznawane okresowo min. do czasu uzyskania własnego mieszkania z zasobów gminy.	2021r – 2023r	MOPR	Urząd Miasta
3	Wspieranie finansowe i rzeczowe zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawą o pomocy społecznej	2021r – 2023r	MOPR	Urząd Miasta
4	Wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki i uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych	2021r – 2023r	MOPR	Opiekunowie usamodzielnianych wychowanków
5	Wdrażanie i realizacja projektów w ramach środków z Unii Europejskiej na rzecz osób usamodzielnianych zagrożonych wykluczeniem społecznym.	2021r – 2023r	MOPR	Urząd Miasta, CWR/CUS,

6	Motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy i pomoc w zakresie przygotowania do wejścia na rynek pracy	2021r – 2023r	MOPR	PUP, lokalne instytucje i NGO
7	Poszerzenie działań sekcji pracowników socjalnych w ramach Zespołu ds. Pieczy Zastępczej o pracę z pełnoletnimi wychowankami rodzinnej pieczy zastępczej przebywającymi na zasadach zgodnych z art. 37 ust. 2 ustawy. Poszerzenie sekcji o dodatkowego 1 pracownika socjalnego celem spełnienia ustawowego warunku maksymalnej liczby 15 rodzin przypadających na koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.	2021r – 2023r	MOPR	Urząd Miasta

Cel V: Rozwój i utrzymanie poziomu świadczonych usług na terenie miasta Zabrze w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej

Lp	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
1.	Zwiększanie ilości dostępnych miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych podlegających Dyrektorowi COPOW w Zabrzu, poprzez utworzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych np. typu socjalizacyjnego, rodzinnego lub interwencyjnego (10-20 miejsc dla dzieci i pełnoletnich wychowanków w placówce) .	2021r – 2023r	COPOW w Zabrzu, Urząd Miasta	MOPR
2.	Wspieranie pełnoletnich wychowanków przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w ich procesie usamodzielnienia	2021r – 2023r	COPOW w Zabrzu	MOPR, Urząd Miasta
3.	Poszerzenie współpracy z instytucjami, organizacjami oraz praca z rodzicami biologicznymi w celu zminimalizowania liczby dzieci poniżej 10 r. życia umieszczonych w placówkach	2021r – 2023r	COPOW w Zabrzu	MOPR, SR w Zabrzu, Kuratela Sądowa, Policja,
4.	Rozwój wolontariatu na rzecz dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	2021r – 2023r	COPOW w Zabrzu	NGO

Ewaluacja i zakładane rezultaty realizacji programu:

Ewaluacja Programu będzie przebiegała poprzez analizę i interpretację danych na podstawie wskaźników określających osiągnięcie przewidzianych w Programie celów. Wskaźnik osiągnięcia danego celu stawianego w Programie stanowić będzie analiza porównawcza danych statystycznych dotyczących danego zadania.

Zakładany rezultat Celu I stanowić będzie:

Wzmocnienie wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością opiekuńczo – wychowawczą oraz rodzin dysfunkcyjnych poprzez zatrudnienie asystentów rodziny, rozeznanie w obszarze dotyczącym rodzin wspierających i możliwości ich wykorzystania w procesie wsparcia, intensywną pracę socjalną, poradnictwo rodzinne, prawne, konsultacje, terapie, grupy wsparcia. Wskaźnikiem osiągnięcia powyższego celu będzie analiza porównawcza liczby zatrudnionych asystentów rodziny i pracowników środowiskowych, liczby rodzin wspierających jak również liczby klientów korzystających z wszelkiego rodzaju terapii, konsultacji oraz innych form wsparcia w tym liczby dzieci korzystających z placówek wsparcia dziennego w tym świetlic środowiskowych. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości rodziny poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne.

Zakładany rezultat Celu II stanowić będzie:

Zwiększenie liczby dzieci wracających z różnych form pieczy zastępczej pod opiekę rodziny biologicznej. Wskaźnikiem osiągnięcia celu będzie analiza porównawcza liczby dzieci opuszczających pieczę zastępczą i powracających do rodziców biologicznych. Prowadzenie konsultacji prawnych

i specjalistycznych w tym praca asystentów rodziny, pracowników środowiskowych oraz koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, terapii i mediacji dla rodzin. Wskaźnikiem osiągnięcia powyższego celu będzie analiza porównawcza liczby zatrudnionych asystentów rodzinnych, pracowników środowiskowych i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, liczby rodzin korzystających z wszelkich form wsparcia, terapii oraz konsultacji.

Zakładany rezultat Celu III stanowić będzie:

1. Zwiększenie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych. Wskaźnikiem osiągnięcia powyższego celu będzie analiza porównawcza liczby nowo utworzonych form rodzinnej pieczy zastępczej, liczby osób biorących udział w szkoleniach na kandydatów do rodzinnej pieczy zastępczej, liczby osób które otrzymały kwalifikacje organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz liczby zawartych umów na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

2. Wsparcie istniejących rodzin zastępczych poprzez organizowanie grup wsparcia, zapewnianie dostępu do specjalistycznej pomocy w tym specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo – wychowawczych. Wskaźnikiem osiągnięcia powyższego celu będzie analiza porównawcza liczby rodzin korzystających z w/w form wsparcia.

3. Doposażenie mieszkań rodzin zastępczych i przyznawanie dodatkowych świadczeń dla rodzin zastępczych zawodowych, zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, organizowanie pomocy wolontariuszy i wsparcie w postaci rodzin pomocowych. Wskaźnikiem osiągnięcia powyższego celu będzie analiza porównawcza liczby wydanych decyzji administracyjnych oraz ilości świadczeń oraz analiza porównawcza liczby zatrudnionych osób do pomocy jak również analiza porównawcza liczby rodzin pomocowych i rodzin zastępczych korzystających z wsparcia w postaci wolontariuszy.

4. Utrzymanie odpowiedniej liczby zatrudnionych koordynatorów celem udzielania wsparcia rodzinom sprawującym pieczę zastępczą w realizacji ich zadań i spełnienia ustawowego warunku 15 rodzin przypadających na 1 koordynatora. Wskaźnikiem osiągnięcia powyższego celu będzie analiza porównawcza liczby zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz ilości rodzin objętych pracą koordynatora lub osoby wykonującej zadania koordynatora.

5. Zwiększenie liczby dzieci wracających z rodzinnej pieczy zastępczej pod opiekę rodziny biologicznej lub skierowanych do adopcji. Wskaźnikiem osiągnięcia powyższego celu będzie analiza porównawcza liczby dzieci, które powróciły pod opiekę rodziców lub zostały adoptowane.

Zakładany rezultat Celu IV stanowić będzie:

1. Zapewnienie dalszej kompleksowej pomocy osobom usamodzielnianym oraz większe wsparcie w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia, w tym poprzez wsparcie rzeczowe i finansowe. Wskaźnikiem osiągnięcia powyższego celu będzie analiza porównawcza liczby usamodzielnianych wychowanków korzystających z przewidzianych różnych form wsparcia w tym wsparcia finansowo - rzeczowego. Wskaźnikiem będzie również ilości wydanych decyzji w powyższych sprawach.

2. Ujednolicenie form wsparcia względem osób usamodzielnianych, które opuściły pieczę zastępczą oraz pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej pozostających na zasadach zgodnych z art. 37 ust. 2 ustawy. Wskaźnikiem będzie liczba usamodzielnianych i pełnoletnich wychowanków przypadających w danym roku na pracownika sekcji zajmującej się wsparciem dla ww. wychowanków pieczy zastępczej.

3. Wzmocnienie procesu aktywizowania osób usamodzielnianych do uczestnictwa w życiu społecznym, kontynuowania nauki, uzyskiwania kwalifikacji zawodowych oraz w podejmowania pracy. Wskaźnikiem osiągnięcia powyższego celu będzie analiza porównawcza liczby osób usamodzielnianych wychodzących z systemu pomocy społecznej oraz analiza porównawcza liczby usamodzielnianych wychowanków kontynuujących naukę, podejmujących prace w trakcie procesu usamodzielnienia oraz liczbę usamodzielnianych wychowanków, którzy otrzymali lokale mieszkalne z zasobów gminy lub innych podmiotów.

Zakładany rezultat Celu V stanowić będzie:

1. Zmniejszenie liczby dzieci w wieku poniżej 10 roku życia przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Wskaźnikiem osiągnięcia powyższego celu stanowić będzie analiza porównawcza liczby dzieci poniżej 10 roku życia pozostających w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

2. Zwiększenie liczby dzieci wracających z instytucjonalnej pieczy zastępczej pod opiekę rodziny biologicznej lub które zostały skierowane do adopcji. Wskaźnikiem osiągnięcia powyższego celu będzie analiza porównawcza liczby dzieci które powróciły pod opiekę rodziców lub zostały adoptowane.

Źródła finansowania programu:

1. Miasto Zabrze
2. Administracja rządowa (Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Wojewoda Śląski)
3. Samorząd Województwa Śląskiego
4. Organizacje pozarządowe
5. Inne podmioty/partnerzy działań

Sposób monitorowania programu:

Monitorowanie „Programu wsparcia rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Zabrzu w latach 2021-2023” odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań przez poszczególnych realizatorów oraz analizy zbieranych informacji na temat realizacji kierunków działań ujętych w Programie. Informacje te przedkładane będą Radzie Miasta Zabrze (zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) i Prezydentowi Miasta Zabrze (zgodnie z art. 182 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.